

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I.**, so sídlom v K., IČO: X., zastúpeného JUDr. Z. K., advokátom v K., proti žalovanej **Ing. K. U.**, bývajúcej K., o **určenie neúčinnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13 C 31/2006, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 11 Co 130 /2010, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. A. Č. - predsedníčka senátu, JUDr. J. Č. a JUDr. L. K. - členovia senátu **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na uvedenom súde pod sp. zn. 11 Co 130 /2010 (veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13 C 31/2006).

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 11 Co 130 /2010 vzniesol žalobca námietku zaujatosti voči senátu 11 Co ako aj ďalším sudcom tohto súdu pre ich vzťah k JUDr. S. M., sudkyňi Krajského súdu v Košiciach, uvedúc, že zistil, že PaedDr. M. U., CSc., ktorého zmluvu o vysporiadaní BSM napadá, verejne prehlasuje, že po roku 1989 z titulu v svojej politickej funkcii podržal pár sudcov na súdoch v Košiciach, pričom jeho veľmi dobrá rodinná priateľka je JUDr. S. M.. Ďalej poukázal na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Cdo 300/2009 zo 4.marca 2010 zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11 Co 110/2008 z 15. apríla 2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keďže sa žalobcovi postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, v čom žalobca videl tiež preukázanie dôvodnosti svojej námietky.

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. A. Č. - predsedníčka senátu, JUDr. J. Č. a JUDr. L. K. - členovia senátu k námietke zaujatosti uviedli, že nemajú žiadny vzťah k veci samej a ani k účastníkom konania či k ich zástupcom; že nemajú vedomosť o tom, že ich kolegyňa JUDr. S. M. je „veľmi dobrá rodinná priateľka“ PaedDr. M. U., CSc, ktorý napokon ani nie je účastníkom konania v predmetnej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti uvedených sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo

2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo

3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúci zákonný dôvod (porovnaj § 14 ods. 1 O. s. p.), nie teda iba tvrdenie žalobcu o známosti PaedDr. M. U. (ktorý nie je ani účastníkom konania v tejto právnej veci) k JUDr. S. M., sudkyňi Krajského súdu v Košiciach, ktorá v danej veci nie je zákonnou sudkyňou. Samotný údaj (tvrdenie) žalobcu o takejto známosti predstavuje len subjektívny názor účastníka konania, ktorý nemožno bez ďalšieho považovať za dôvod vylučujúci namietaných sudcov senátu 11 Co Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania tejto právnej veci. Takýto vzťah, ktorý nebol nateraz ničím doložený, ak by aj jestvoval, nepredstavuje ešte dôvod, na základe ktorého by sa mohla spochybníť nezaujatosť uvedených sudcov senátu 11 Co Krajského súdu v Košiciach.

Pokiaľ ide o existenciu právne relevantného pomeru u namietaných sudcov senátu 11 Co Krajského súdu v Košiciach, títo sudcovia vo svojom písomnom vyjadrení k námietke zaujatosti popreli akýkoľvek svoj vzťah k veci, k účastníkom či k zástupcom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyjadrenia sudcov senátu 11 Co Krajského súdu v Košiciach a ani z ostatného obsahu spisu nezistil žiadne také skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodíť pochybnosti o ich nezaujatosti. Pri svojom posudzovaní vychádzal z toho, že nestrannosť sudcu sa prejavuje v dvoch aspektoch. Prvý spočíva v rýdzo osobnom presvedčení určitého sudcu v danej veci. Keďže ide o subjektívnu kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah samotného sudcu k prejednávanej veci (zahrňuje vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom a právnym zástupcom), je o nej schopný vypovedať jedine sám sudca. Takto úzko ponímaná kategória nestrannosti by však nenašla v praxi uplatnenie bez jej vyjadrenia aj v širšej a to objektívnej rovine. Za objektívne nemožno považovať len to, ako sa nestrannosť sudcu javí navonok (napr. účastníkovi konania), ale najmä to, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne založiť pochybnosti o tom, či sudca disponuje určitým vzťahom k danej právnej veci. Z uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, kam patrí osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci, a objektívne hľadisko, ktoré spočíva na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Z tohto pohľadu k vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania veci dôjde nielen vtedy, keď jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom je založený na zaujatosti skutočne preukázanej, ale aj vtedy, keď existuje

legitímna pochybnosť o jeho nestrannosti [v zmysle zásady, že spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná; musí sa aj javiť, že je vykonávaná („justice must not only be done; it must also be seen to be done“)].

Podľa § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. Z ustanovenia § 15a ods. 5 O. s. p. pritom vyplýva, že na námietku spočívajúcu v takýchto okolnostiach (t.j. okolnostiach týkajúcich sa postupu súdu v prejednávanej alebo inej veci) sa neprihliada. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto, riadiac sa uvedenými ustanoveniami, neprihliadal na tú časť námietky zaujatosti, v ktorej žalobca s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 4. marca 2010 sp. zn. 5 Cdo 300/2009 namietal, že Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 15. apríla 2009 sp. zn. 11 Co 110/2008 rozhodol nezákonne. Treba zároveň poznamenať, že v spomenutom uznesení Najvyšší súd Slovenskej republiky nekonštatoval porušenie § 237 písm. g/ O.s.p., t. j. že by rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ale ustálil porušenie § 237 písm. f/ O.s.p., teda že postupom súdu účastníkovi konania sa odňala možnosť konať pred súdom. Iba z naplnenia tohto dovolacieho dôvodu (§ 237 písm. f/ O.s.p.) nemožno bez ďalšieho dospieť k záveru, že jestvuje dôvod k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania senátu 11 Co Krajského súdu v Košiciach.

Nemožno pre úplnosť obísť, že neobstojí ani nesúhlas žalobu s tým, že o jeho predošlej námietke nebolo rozhodnuté. Listom z 12. mája 2009 sp. zn. 5 Nc 15/2009 Najvyšší súd Slovenskej republiky vrátil totiž vec (spis) bez rozhodnutia o námietke zaujatosti uplatnenej žalobcom voči senátu 11 Co. Dôvodom takéhoto postupu nadriadeného súdu bolo, že žalobca uplatnil námietku zaujatosti sudcov osobne na odvolacom súde dňa 27. apríla 2009 (č. 1. 157 spisu). Urobil tak až po tom, ako odvolací súd - 15. apríla 2009 - rozhodol o jeho odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedeného v spomenutom liste sa vec v takomto prípade nadriadenému súdu už nepredkladá (§ 16 ods. 2 O.s.p. per analogiam), keďže vo všeobecnosti nemožno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci sudcu, ktorý už vec prejednal a rozhodol (resp. sudcu, v prípade ktorého už so zreteľom na danú procesnú situáciu neprichádzajú do úvahy jeho ďalšie

procesné úkony). Najvyšší súd Slovenskej republiky nemal v tom čase o čom konať, keďže na základe len samotnej námietky zaujatosti nemožno rozhodovať o vylúčení sudcov z už (vtedy) skončeného odvolacieho konania (porovnaj tiež odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. júna 2009 sp. zn. 1 Nc 11/2009). V tomto kontexte treba upozorniť, že ak nadriadený súd môže vec vybaviť prípisom, ale vec vybaví formou uznesenia, zvolí (len) formálnejší spôsob vybavenia veci; ak teda dospeje nadriadený súd k záveru, že spis s námietkou zaujatosti sa v konkrétnom prípade nadriadenému súdu nepredkladá (§ 16 ods. 2 O.s.p.), tak samotná zvolená forma vybavenia veci (uznesenie alebo prípis) neporušuje právo na nestranný súd (ktoré je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces) ani iné základné právo alebo slobodu účastníka konania (porovnaj tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. apríla 2007 sp. zn. IV. ÚS 74/07).

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné napokon osobitne zvýrazniť, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno preto len celkom výnimočne a to zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. O taký prípad, kedy by bolo potrebné sudcov vylúčiť, však v tejto právnej veci nejde.

Takto nielen so zreteľom na subjektívne hľadisko prezentované vo vyjadrení namietaných sudcov, že sa necítia byť zaujatými, ale aj z objektívneho pohľadu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že nejestvujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania za účasti žalobcom spochybňovaných sudcov senátu 11 Co Krajského súdu v Košiciach.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. A. Č. - predsedníčka senátu, JUDr. J. Č. a JUDr. Ľ. K. - členovia senátu nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. augusta 2010

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť:
Hrčková Marta